A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2025. október 23.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 1215/2012/EU rendelet – A 25. cikk (1) bekezdése – Alvállalkozói szerződésben foglalt, joghatóságot kikötő megállapodás – A szerződésből eredő követelés engedményezése – A joghatóságot kikötő megállapodásnak az engedményes által a követelés kötelezettjével szemben való hivatkozhatósága – Feltételek”

A C-682/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Cluj (Kolozs megyei ítélőtábla, Románia) a Bírósághoz 2023. november 15-én érkezett, 2023. október 25-i határozatával terjesztett elő

az **E. B. sp. z o.o**.

és

a **K. P. sp. z o.o**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: I. Ziemele tanácselnök, A. Kumin (előadó) és S. Gervasoni bírák,

főtanácsnok: D. Spielmann,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az E. B. sp. z o.o. képviseletében D.-V. Ceauşu és A. Cristescu avocați,

– a K. P. sp. z o.o. képviseletében H. Bora avocat, M. Ostrowski radca prawny és R.-E. Stuparu avocată,

– a svájci kormány képviseletében M. Kähr és L. Lanzrein, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: román.

– az Európai Bizottság képviseletében A. Biolan és S. Noë, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) 25. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az E. B. sp. z o.o. és a K. P. sp. z o.o. – két lengyel jog szerint alapított társaság – között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya a román bíróságoknak az E. B. által a K. P.-vel szemben indított keresetre vonatkozó joghatósága, amely bíróságokhoz azon, joghatóságot kikötő megállapodás alapján fordultak, amely az utóbbi társaság és az E. S. A. – egy román jog szerint alapított társaság, amely az e kereset tárgyát képező követelést az E. B.-re engedményezte – között jött létre.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 44/2001/EK rendelet

3 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.; a továbbiakban: „Brüsszel I” rendelet) 23. cikkének (1) bekezdése a következőket írta elő:

„Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni

a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek;

b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy

c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelemben az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.”

A „Brüsszel Ia” rendelet

4 A „Brüsszel Ia” rendelet (15), (16) és (19) preambulumbekezdése a következőket írja elő:

„(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. A joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre ésszerűen nem számíthatott. […]

[…]

(19) A felek szerződéses szabadságát – a biztosítási, fogyasztói és munkaszerződések kivételével, amelyeknél a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása tekintetében csak korlátozott szerződéses szabadság engedhető meg – az e rendeletben megállapított kizárólagos joghatósági okok figyelembevételével tiszteletben kell tartani.”

5 E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

6 Az említett rendelet 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

7 Ugyanezen rendelet 25. cikke értelmében:

„(1) Ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. A joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni:

a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek;

b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy

c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelemben az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.

[…]

(4) A joghatóságot kikötő megállapodás vagy a célvagyon (»trust«) létesítő okiratának rendelkezései érvénytelenek, amennyiben ellentétesek a 15., 19. vagy 23. cikkel, illetve amennyiben azok a bíróságok, amelyeknek a joghatóságát ki kívánták zárni, a 24. cikk alapján kizárólagos joghatósággal rendelkeznek.

(5) A szerződések részét képező kizárólagos joghatósági megállapodásokat a szerződés többi feltételétől független megállapodásként kell kezelni.

[…]”

A nemzeti jog

A román jog

8 A 2010. július 1-jei Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (a polgári perrendtartásról szóló 134/2010. sz. törvény; újra közzétéve: *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2015. április 10-i 247. szám; a továbbiakban: román polgári perrendtartás) 1068. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„Vagyonjogi ügyekben a felek megállapodhatnak abban, hogy a határokon átnyúló vonatkozású jogviszonyból eredő tényleges vagy potenciális jogvita elbírálására melyik bíróság rendelkezik joghatósággal. A megállapodás írásban, távirat, telex, fax vagy bármely más, az írásbeli bizonyítást lehetővé tevő kommunikációs eszköz útján megköthető. Ellenkező kikötés hiányában a választott bíróság joghatósága kizárólagos.”

9 E perrendtartás 1071. cikke értelmében:

„(1) A megkeresett bíróság – a joghatóságra vonatkozó nemzeti szabályok szerint eljárva – hivatalból megvizsgálja joghatóságát. Ha megállapítja, hogy sem ő, sem más román bíróság nem rendelkezik joghatósággal, az 1070. cikk sérelme nélkül a keresetlevelet mint a román bíróságok joghatósága alá nem tartozót elutasítja. A bíróság határozata a felsőbb szintű bíróság előtt megtámadható.

(2) A román bíróság joghatóságának hiánya az eljárás bármely szakaszában, így közvetlenül a jogorvoslati eljárás során is felhozható. […]”

A lengyel jog

10 Az 1964. április 23-i kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló törvény, Dz. U. 16. sz., poz. 93.) az alapeljárásra alkalmazandó változatában (a továbbiakban: lengyel polgári törvénykönyv) az 509. cikkének (2) bekezdésében azt írja elő, hogy „a követeléssel együtt a követeléshez kapcsolódó jogok, többek között a késedelmi kamatra vonatkozó követelés is átszáll a vevőre”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 Az E. B. és az E. PL. – két lengyel jog szerint alapított társaság – 2017. március 24-én, illetve július 24-én két szerződést kötött, amelyek közül az első egy földterületnek egy új lengyelországi fatermékgyár építése céljából történő előkészítésére vonatkozott, a második pedig e gyár megépítésének munkálataira. E szerződések értelmében az E. PL. konkrétan arra vállalt kötelezettséget az E. B.-vel szemben, hogy az építmény tervezésével kapcsolatos szolgáltatásokat nyújt, és végrehajtja az építkezéshez kapcsolódó alapozási munkáltokat.

12 Az E. PL. 2017. március 4-én alvállalkozói szerződést kötött az E. S. A.-val, amely a román jog szerint alapított társaság. Ezen utóbbi pedig 2017. július 10-én a K. P.-val – egy lengyel jog szerint alapított társasággal – kötött alvállalkozói szerződést (a továbbiakban: szóban forgó alvállalkozói szerződés). Ezen utóbbi szerződés tartalmaz egy joghatósági kikötést, amely szerint „bármely jogvita rendezésére a szerződő fél székhelye szerinti bíróság rendelkezik joghatósággal” (a továbbiakban: szóban forgó joghatósági kikötés), de e kikötés nem fejti a „szerződő fél” kifejezés pontos terjedelmét.

13 Az előző két pontban említett négy szerződés mindegyike tartalmaz egy olyan kikötést, amely szerint azokra a lengyel jog irányadó.

14 Az E. S. A. és az E. B. között az E. PL. részvételével létrejött, 2021. december 16-i követelésengedményezési szerződéssel az E. S. A. 14 050 878,35 lengyel złoty (PLN) (hozzávetőleg 3 289 311 euró) összegű kártérítési követelést (a továbbiakban: szóban forgó kártérítési követelés) engedményezett az E. B.-re, amely az E. S. A. részéről a K. P.-vel szemben állítólagosan amiatt áll fenn, hogy ezen utóbbi a szóban forgó alvállalkozói szerződésből eredő szerződéses kötelezettségeit nem teljesítette megfelelően.

15 2021. december 21-én az E. B. keresetet indított a Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék, Románia) előtt a K. P. ellen a szóban forgó, késedelmi kamatokkal növelt kártérítési követelés behajtása iránt. Az E. B. e kereset alátámasztása érdekében a K. P. szerződéses és szerződésen kívüli felelősségére hivatkozott. Azt, hogy a Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék) előtt indított eljárást, a szóban forgó joghatósági kikötéssel igazolta, mivel úgy vélte, hogy az E. S. A. székhelye szerinti bíróságként e bíróság rendelkezik joghatósággal.

16 A K. P. védekezésül a román bíróságok joghatóságának hiányára vonatkozó kifogást terjesztett elő. Egyrészt a szerződésen kívüli felelősségére való hivatkozást illetően azzal érvelt, hogy a szóban forgó joghatósági kikötés e területen nem alkalmazható, és a „Brüsszel Ia” rendelet 7. cikkének 2. pontjára kell hivatkozni, amely a lengyel bíróságok joghatóságát jelöli ki, mivel az állítólagos

káresemény Lengyelországban következett be. Másrészt a szerződéses felelősségével kapcsolatos állítást illetően a K. P. azt állította, hogy az E. B., mivel a szóban forgó alvállalkozói szerződésben nem volt részes fél, nem hivatkozhat a szóban forgó joghatósági kikötésre.

17 A Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék) a 2022. december 19-i ítéletével helyt adott a joghatóság hiányára alapított ezen kifogásnak, így az említett keresetet a román bíróságok joghatóságának hiánya miatt elutasította. 2023. április 11-én az E. B. ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Curtea de Apel Clujhoz (Kolozs megyei ítélőtábla, Románia), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

18 Az E. B. lényegében azt állítja, hogy ha egy joghatósági kikötéshez hozzájárul az e joghatósági kikötést tartalmazó szerződésből származó követelés engedményese – függetlenül attól, hogy ezen engedményes mely időpontban adja meg e hozzájárulást –, ez elegendő ahhoz, hogy e kikötés kifejtse joghatásait, és az engedményező eredeti szerződéses partnere, akivel szemben az említett kikötésre hivatkoznak, nem köteles új hozzájárulást adni, mivel azt e szerződés megkötésekor megadta. Ilyen esetben az e kikötés által kijelölt nemzeti bíróságnak már nem kell megvizsgálnia, hogy az említett engedményesre átszálltak-e az engedményező jogai és kötelezettségei, mivel az ilyen vizsgálat kizárólag abban az esetben releváns, ha az engedményezés által érintett adós az, aki ugyanezen engedményessel szemben az engedményezett követelés keletkezésének alapjául szolgáló szerződésben foglalt joghatósági kikötésre kíván hivatkozni. Márpedig a jelen ügyben nemcsak az nem áll fenn, hogy az E. B.-vel mint a szóban forgó kártérítési követelés engedményesével szemben nem hivatkoznak a szóban forgó joghatósági kikötésre, hanem ráadásul ő maga hivatkozik arra. Ezenkívül mivel E. B. a szóban forgó, e kikötést tartalmazó alvállalkozói szerződésből eredő követelés engedményesének minősül, nem alkalmazható a Bíróság olyan helyzetekre vonatkozó ítélkezési gyakorlata, amelyekben a harmadik személy semmilyen módon nem kapcsolódott ahhoz a joghatósági kikötéshez, amelyre a szerződés egyik eredeti fele hivatkozni kívánt vele szemben.

19 A K. P. arra hivatkozik, hogy a joghatósági kikötés csak a szerződés eredeti felei között fejthet ki joghatásokat, olyan harmadik személlyel, mint az e szerződésből eredő követelés engedményese, erre nem kerülhet sor az ilyen – az ezen eredeti felek közötti tárgyalások eredményeként elfogadott – kikötés *intuitu personae* jellege miatt. Jogvita esetén tehát meg kell vizsgálni, hogy az eredeti szerződésből származó követelés engedményesét és az engedményezés által érintett adóst köti-e az e szerződésben szereplő joghatósági kikötés, és ennek fennállását külön kell vizsgálni, mivel az ilyen kikötés önálló jellegű az említett szerződéshez képest. Ezenkívül az akaratszabadság elve értelmében a joghatósági kikötés aláírójával szemben harmadik személy nem hivatkozhat e kikötésre, mivel ezen aláíró az említett kikötéshez való hozzájárulását a szerződéses partnerével létrejött jogviszonyra tekintettel fejezte ki, és az a vele fennálló kapcsolataira korlátozódik. Végül, mivel a „Brüsszel Ia” rendeletnek a joghatósági kikötésekre vonatkozó 25. cikke eltérést enged az e rendeletben előírt joghatósági szabályoktól, és ezért azt szigorúan kell értelmezni és alkalmazni, meg kell állapítani, hogy azt, hogy e rendelkezés értelmében véve fennáll-e, hogy „a felek […] egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült […] jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának […] joghatóságát kötik ki”, maguk a peres felek tekintetében kell megállapítani.

20 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben az E. B. egyrészt a szóban forgó kártérítési követelés engedményeseként a szóban forgó joghatósági kikötésre hivatkozik, tehát a szóban forgó alvállalkozói szerződéshez kapcsolódó olyan joggal él, amelyre a K. P.-vel mint az e kikötéshez eredetileg e szerződés aláírásakor hozzájáruló, az engedményezés által érintett adóssal

szemben kíván hivatkozni, de másrészt ezen egyetlen követelés engedményeseként az említett szerződés tekintetében nem lépett az E. S.A helyébe annak valamennyi jogát és kötelezettségét érintően.

21 Ezenkívül e bíróság rámutat arra, hogy a lengyel polgári törvénykönyv 509. cikkének (2) bekezdése értelmében, amelyre az E. B. a fellebbezésének alátámasztása érdekében hivatkozott, és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) értelmezésének megfelelően a követelés engedményezése nem csupán a követelésnek az engedményes vagyonába való átszállását eredményezi, hanem az ahhoz kapcsolódó jogok átszállását is, ideértve az azon szerződésben szereplő, joghatóságot kikötő megállapodás alkalmazására való hivatkozás jogát, amelynek a megszegése a szóban forgó követelést keletkeztette. Ezzel szemben a követelés engedményezése nem vonja maga után azon kötelezettségeknek az engedményesre való átszállását, amelyek az engedményezőt az engedményezés által érintett adóssal szemben terhelték.

22 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben kérdezi, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában annak meghatározása céljából kialakított elemzési szempontok, hogy valamely joghatósági kikötés alkalmazandó-e az e kikötést tartalmazó szerződés eredeti feleinek valamelyike, és az e szerződésben részes félnek nem minősülő harmadik személy közötti viszonyra, alkalmazandók az előtte folyamatban lévő ügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben.

23 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy ezen ügytől eltérően a 2013. február 7-i Refcomp ítélet (C-543/10, EU:C:2013:62), a 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet (C-352/13, EU:C:2015:335) és a 2020. november 18-i DelayFix ítélet (C-519/19, EU:C:2020:933) alapjául szolgáló ügyek olyan joghatósági kikötésre vonatkoztak, amelyre olyan harmadik személlyel szemben hivatkoztak, aki ahhoz eredetileg nem járult hozzá, és aki kifogásolta annak alkalmazását.

24 A kérdést előterjesztő bíróság hasonlóképpen rámutat arra, hogy bár a 2017. június 28-i Leventis és Vafeias ítélet (C-436/16, EU:C:2017:497) alapjául szolgáló ügyben a joghatóságot kikötő megállapodásra az e megállapodást tartalmazó szerződésben részes félnek nem minősülő harmadik személy hivatkozott, ezen utóbbinak nem volt olyan funkcionális kapcsolata a szerződés eredeti feleivel, amely igazolta volna az e szerződésből vagy az említett megállapodásból eredő jogok átvételét. Ezenkívül a Bíróságnak a különböző szakterületekre – többek között a hajóraklevelek, a biztosítási szerződések és a társasági szerződések területére – vonatkozó ügyeket érintő ítélkezési gyakorlata nem ültethető át általános jelleggel minden típusú szerződésre.

25 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az akaratszabadság elvéből az következik, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás csak az ahhoz eredetileg hozzájáruló felek közötti viszonyban fejtheti ki hatását. Úgy tűnik tehát a számára, hogy az ilyen megállapodást tartalmazó szerződésben részes félnek nem minősülő harmadik személy, még ha megszerez is az e szerződésből eredő bizonyos követeléseket, nem hivatkozhat e megállapodásra.

26 Végezetül a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az eredeti szerződő fél kifogása meghatározó-e annak értékelése során, hogy alkalmazható-e az olyan szerződésben foglalt joghatósági kikötés, amelyet e fél az e szerződés teljesítésének elmulasztásából eredő követelés engedményezőjével kötött, és amelyre egy harmadik személy e követelés engedményeseként

hivatkozik. E bíróság azt is tudni kívánja, hogy adott esetben ahhoz, hogy e harmadik személy érvényesen hivatkozhasson e kikötésre, szükséges-e, hogy az engedményezés által érintett adós mint eredeti szerződő fél e tekintetben ismét a hozzájárulását adja.

27 E körülmények között a Curtea de Apel Cluj (Kolozs megyei ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy értelmezhetők-e a [»Brüsszel Ia«] rendelet 25. cikkének rendelkezései, hogy valamely vállalkozási szerződésből eredő követelés engedményese jogosult az eredeti szerződő féllel szemben a vállalkozási szerződésbe foglalt kizárólagos joghatósági megállapodásra hivatkozni abban az esetben, ha – a jogvita érdemére alkalmazandó nemzeti joggal összhangban – az engedményezési szerződés alapján a követelés és az ahhoz kapcsolódó jogok átszálltak, a szerződésből eredő kötelezettségek azonban nem?

2) A joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása szempontjából a fentiekhez hasonló esetben relevanciával bír-e annak a kizárólagos joghatósági megállapodást aláíró félnek a kifogása, akivel szemben az eljárás indul? Valamely bírósági eljárás megindítását megelőzően / azzal egyidejűleg az aláíró fél egyetértését kifejező új akaratnyilatkozata szükséges-e ahhoz, hogy a harmadik fél engedményes a kizárólagos joghatósági megállapodásra hivatkozhasson?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

28 A kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseivel, amelyeket együttesen kell vizsgálni, lényegében arra vár választ, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy valamely harmadik személy egy joghatósági kikötést tartalmazó szerződés teljesítésének elmulasztásából eredő kártérítési követelés engedményeseként hivatkozhat e kikötésre az eredeti szerződő féllel mint az e követelés engedményezése által érintett adóssal szemben az említett követelés behajtása iránti keresettel összefüggésben és ezen adós hozzájárulása nélkül, olyan helyzetben, amikor az e szerződésre alkalmazandó, a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett nemzeti jog szerint a követelés engedményezése nemcsak a követeléshez való jognak az engedményes vagyonába való átszállásával, hanem az említett követeléshez kapcsolódó jogoknak az átszállásával is jár, ideértve az említett szerződésben szereplő, joghatóságot kikötő megállapodás alkalmazására való hivatkozás jogát is.

29 A „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében „[h]a a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek”.

30 E rendelet tehát nem határozza meg közelebbről, hogy egy joghatósági kikötés engedményezhető-e olyan, a szerződő felek körén kívül álló harmadik személyre, aki egy későbbi szerződésben részes fél, és aki teljes egészében vagy részben jogutódja az eredeti szerződő felek valamelyikét megillető jogoknak és kötelezettségeknek (2024. április 25-i Maersk és Mapfre España ítélet, C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és azt sem, hogy az ilyen harmadik személy kifogásolhatja-e az ilyen kikötés alkalmazását ezen eredeti szerződő felek valamelyikével szemben.

31 Ez nem változtat azon, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdése az érvényesség anyagi jogi feltételeként egyértelműen megköveteli, hogy a felek „kikössék” valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak a joghatóságát (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 35. pont).

32 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének rendelkezéseit, mivel eltérnek mind az e rendelet 4. cikkében foglalt, az alperes lakóhelyének általános elve szerint meghatározott joghatóság szabályától, mind pedig azon szabálytól, hogy a különös joghatósági okokat e rendelet 7–9. cikke írja elő, az ott meghatározott feltételeket illetően szigorúan kell értelmezni (2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az eljáró bíróság így köteles annak *in limine litis* vizsgálatára, hogy a joghatósági kikötés ténylegesen az eredeti szerződő felek közötti egyetértés alapján jött-e létre, aminek egyértelműen és pontosan meg kell nyilvánulnia, és a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdése által megkövetelt formáknak e tekintetben az a funkciójuk, hogy biztosítsák az egyetértés valós tényét. Ebből következik, hogy a valamely szerződésben foglalt joghatósági kikötés főszabály szerint csak a szerződéskötéshez hozzájárulásukat adó felek közötti viszonyokban fejtheti ki joghatásait (lásd ebben az értelemben: 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 41. és 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Mindemellett a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az olyan joghatósági kikötésre, amelyhez egy olyan harmadik személy, aki a szerződésben nem részes, nem járult hozzá, ezen utóbbi személlyel szemben csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha az eljáró bíróság tekintetében alkalmazandó nemzetközi magánjogi szabályok által meghatározott nemzeti jogban előírt, az ügy érdemére alkalmazandó jogszabályok szerint a másik eredeti szerződő fél jogutódjává vált annak valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 65. pont; 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Viszonossági alapon tehát a joghatósági kikötést tartalmazó szerződésben nem részes harmadik személynek ugyanolyan feltételek mellett kell tudnia hivatkozni e kikötésre e szerződés eredeti felével szemben, mint amelyek mellett e fél hivatkozhatna e harmadik személlyel szemben az említett kikötésre, nevezetesen azzal a feltétellel, hogy az utóbbi az említett szerződés másik eredeti felének a jogutódja lett valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében.

36 Ellenkező esetben ugyanis az eredeti szerződő felet az engedményezés által érintett adósként több jog illetné meg, mint a követelés engedményezését megelőzően, mivel ezen engedményezést követően dönthetne úgy, hogy nem kötelező rá nézve az engedményezővel kötött joghatósági megállapodás (lásd analógia útján: 2024. április 25-i Maersk és Mapfre España ítélet, C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Ezt a megoldást teszik szükségessé a „Brüsszel Ia” rendelettel elérni kívánt, többek között a rendelet (15) és (16) preambulumbekezdéséből következő célkitűzések is, amelyek értelmében az uniós jogalkotó olyan joghatósági szabályokat kívánt elfogadni, amelyek nagymértékben kiszámíthatók és átláthatók a jogbiztonság megerősítése és az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A Bíróság így több alkalommal megállapította, hogy ezen – különösen a jogbiztonságra vonatkozó – célkitűzések előmozdítása érdekében meg kell erősíteni az Európai Unióban letelepedett személyek jogi védelmét, egyszerre lehetővé téve mind a

felperesnek, hogy könnyen azonosíthassa, mely bíróság előtt indíthat keresetet, mind pedig az alperesnek, hogy észszerűen kiszámíthassa, mely bíróság előtt indítható ellene kereset (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 38. és 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Márpedig e célkitűzések veszélybe kerülhetnének, ha a joghatósági kikötésnek az e kikötést tartalmazó szerződés eredeti feleinek egyike és az e szerződésben nem részes valamely harmadik személy közötti viszonyban való hivatkozhatósága attól a kérdéstől függne, hogy ezen eredeti felek egyike vagy e harmadik személy hivatkozik-e először e kikötésre a jogvitának a kijelölt bíróság előtti megindításával, márpedig ez lenne a helyzet akkor, ha az említett harmadik személy az említett eredeti felekkel szemben nem hivatkozhatna az említett kikötésre ugyanolyan feltételekkel, mint amelyek mellett e felek a jelen ítélet 34. pontjában említett ítélkezési gyakorlat értelmében vele szemben ugyanezen kikötésre hivatkozhatnak.

39 Ebből következik, hogy olyan helyzetben, amikor a joghatósági kikötést tartalmazó szerződés eredeti fele nem járult hozzá ahhoz, hogy e kikötésre e szerződésben nem részes harmadik személy hivatkozzon vele szemben, ezen utóbbi mindazonáltal hivatkozhat az említett kikötésre ezen eredeti féllel szemben, ha az említett szerződés másik eredeti felének a jogutódja lett e félnek az ugyanezen szerződésből eredő valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében.

40 A jelen ügyben – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat sérelme nélkül – nemcsak hogy a K. P. a szóban forgó kártérítési követelés engedményezése által érintett adósként nem járult hozzá kifejezetten ahhoz, hogy az E. B. vele szemben a szóban forgó joghatósági kikötésre hivatkozzon, hanem az E. S. A.-nak sem vált jogutódjává a szóban forgó alvállalkozói szerződésből eredő valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból ugyanis kitűnik, hogy az E. S. A. csupán a szóban forgó kártérítési követelést engedményezte az E. B.-re.

41 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) az ítélkezési gyakorlatában úgy értelmezi a lengyel polgári törvénykönyv 509. cikkének (2) bekezdését, amely – amint az a jelen ítélet 13. pontjából kitűnik – az alapeljárás felei között létrejött valamennyi szerződésre alkalmazandó, hogy a követelés engedményezése nemcsak a követelésnek az engedményes vagyonába való átszállását, hanem az e követeléshez kapcsolódó jogoknak – azaz a jelen ügyben a szóban forgó kártérítési követelésnek – az átszállását is eredményezi, ideértve az azon szerződésben foglalt joghatósági kikötés alkalmazására való hivatkozás jogát is, amelynek megszegése e követelést keletkeztette.

42 A kérdést előterjesztő bíróság ezért azt kívánja megtudni, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az ilyen nemzeti ítélkezési gyakorlat, amelyből az következik, hogy az eredeti szerződő féllel mint az engedményezés által érintett adóssal szemben érvényesen hivatkozhat egy joghatósági kikötésre az e kikötést tartalmazó szerződésben nem részes harmadik személy, mint az e szerződésből eredő követelés engedményese, jóllehet az előbbi nem járult hozzá ahhoz, hogy e harmadik személy az említett kikötésre vele szemben hivatkozzon.

43 A Bíróságnak a jelen ítélet 33. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlata szerint egy szerződésben foglalt joghatósági kikötés főszabály szerint csak az e szerződés megkötéséhez hozzájáruló felek közötti viszonyban fejtheti ki joghatásait. Mindemellett meg kell jegyezni, hogy ezen ítélkezési gyakorlat az említett szerződésben nem részes harmadik személyek védelmét célozza, nem pedig az említett szerződés eredeti feleinek védelmét.

44 Amennyiben ugyanis megállapítható a szerződés eredeti feleinek ahhoz való hozzájárulása, hogy az e kikötést tartalmazó szerződésből eredő jogvitákat illetően a joghatósági kikötés rájuk nézve kötelező legyen (lásd ebben az értelemben: 2024. április 25-i Maersk és Mapfre España ítélet, C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ezen eredeti felek nincsenek hasonló helyzetben a szerződésben nem részes, olyan harmadik személyekhez képest, akik számára az e szerződésből eredő valamely követelést engedményeztek, de akik az említett kikötéshez nem járultak hozzá, így az előbbiek számára nem szükséges ugyanolyan védelmet biztosítani, mint az ilyen harmadik személyek számára.

45 Ezenkívül, amint az a Bíróságnak a „Brüsszel I” rendelet 23. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a joghatóságot kikötő megállapodás hatályának azon jogvitákra való korlátozása, amelyek abból a jogviszonyból erednek, amellyel összefüggésben e megállapodást megkötötték, annak elkerülését célozza, hogy egy félnek meglepetésszerűen egy meghatározott bíróság joghatóságának kijelöltségével kelljen szembesülnie olyan jogvitákat érintően, amelyek nem azon jogviszonyból származnak, amellyel összefüggésben a joghatóságban megállapodtak (lásd ebben az értelemben: 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Mivel a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke, amely az e rendelet III. mellékletében szereplő táblázat szerint megfelel a „Brüsszel I” rendelet 23. cikkének, szintén tartalmazza az „egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták” kifejezést, ez az ítélkezési gyakorlat átültethető a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdésére (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Márpedig az olyan jogvita, amelynek tárgya kártérítési követelésnek egy joghatósági kikötést tartalmazó szerződés valamely eredeti felének felelőssége alapján, e szerződés teljesítésének vétkes elmulasztása miatt való behajtása, valóban abból a jogviszonyból ered, amellyel összefüggésben e kikötésben megállapodtak, így ezen eredeti fél számára nem jelenthet meglepetést, hogy e behajtás céljából az említett kikötés által kijelölt bíróság előtt indítanak ellene keresetet, még akkor sem, ha e kártérítési követelést a szerződésben nem részes harmadik személyre engedményezték.

47 Ráadásul, amint az a Bíróságnak a jelen ítélet 36. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatából kitűnik, el kell kerülni, hogy a joghatósági kikötést tartalmazó szerződésből eredő követelés engedményezése az engedményező eredeti szerződéses partnerének több jogot biztosítson, mint amennyivel ezen engedményezést megelőzően rendelkezett.

48 Következésképpen meg kell állapítani, hogy joghatósági kikötést tartalmazó szerződésből eredő követelés engedményezése esetén az engedményezés által érintett adóst, aki az engedményező eredeti szerződéses partnere, főszabály szerint továbbra is köti e kikötés.

49 Ez nem változtat azon, hogy egyrészt ezen eredeti szerződő fél e követelés engedményezése miatt nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe sem. Másként fogalmazva, e kikötést úgy kell értelmezni, hogy ne merüljön fel olyan helyzet, amelyben az említett szerződő fél olyan bíróságok előtt perelhető, amelyek nem tartoznak azon bíróságok közé, amelyekhez a másik eredeti szerződő fél az említett kikötés alapján fordulhatott volna.

50 Az ilyen értelmezés ugyanis lehetővé teszi a „Brüsszel Ia” rendelet által elérni kívánt, a jelen ítélet 37. pontjában felidézett jogbiztonsági célkitűzés előmozdítását, mivel biztosítja az alperes számára, hogy észszerűen előre láthassa, hogy mely bíróság előtt indítható ellene kereset, függetlenül attól, hogy a joghatósági kikötést tartalmazó szerződésből eredő követelés engedményezésre került-e, vagy sem.

51 Egyébiránt meg kell állapítani, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet – ugyanúgy mint a „Brüsszel I” rendelet, amelynek a helyébe lépett – a védelemhez való jog tiszteletben tartásának, valamint a felperes és az alperes jogai közötti igazságos egyensúlynak a biztosítását, valamint az Unió területén lakóhellyel rendelkező alperesek lehető legnagyobb mértékű védelmét célozza (llásd ebben az értelemben: 2011. november 17-i Hypoteční banka ítélet, C-327/10, EU:C:2011:745, 33., 46. és 48. pont). E célokat többek között a „Brüsszel Ia” rendelet 4. cikkének (1) bekezdése tükrözi azon elv rögzítésével, amely szerint a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető, valamint e rendelet 5. cikkének (1) bekezdése azon helyzetek korlátozásával, amelyekben a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy kivételesen más tagállam bíróságai előtt perelhető.

52 Másrészt a szerződés eredeti felei kifejezetten megállapodhatnak előzetesen abban, hogy az e szerződésben előírt joghatósági kikötés velük szemben nem hivatkozható az említett szerződésből eredő követelés harmadik személyre történő engedményezése esetén.

53 A „Brüsszel Ia” rendelet (19) preambulumbekezdéséből ugyanis kitűnik, hogy az uniós jogalkotó előnyben kívánta részesíteni az akaratszabadság elvének tiszteletben tartását, így – egyrészt az e rendelet 25. cikkének a 15., 19. és 23. cikkével összefüggésben értelmezett (4) bekezdésében a biztosítási, fogyasztói és munkaszerződésekre vonatkozóan előírt kivételeknek, másrészt pedig az említett rendelet 25. cikkének a 24. cikkével összefüggésben értelmezett (4) bekezdése értelmében kizárólagos joghatósággal rendelkező bíróságokra vonatkozó szabályoknak a sérelme nélkül – a felek jogválasztásához kell igazodni (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 56. és 64. pont).

54 Ezzel szemben, amint az a jelen ítélet 48. pontjából kitűnik, ilyen kifejezett megállapodás hiányában a joghatósági kikötést tartalmazó szerződésből eredő követelés engedményezése esetén az engedményezés által érintett adósra, aki az engedményező eredeti szerződéses partnere, e kikötésnek továbbra is kötelező erejűnek kell lennie, és ezen adós nem kifogásolhatja egyoldalúan annak alkalmazását, ha e követelés engedményese az említett kikötés értelmében kijelölt bírósághoz fordul az említett követelés behajtása érdekében.

55 A jelen ügyben az E. S. A. és a K. P. a szóban forgó alvállalkozói szerződés eredeti feleiként a szóban forgó joghatósági kikötés révén megállapodtak abban, hogy a „szerződő fél székhelye szerinti bíróság” rendelkezik joghatósággal az e szerződésből eredő jogviták elbírálására, ideértve a szóban forgó, az említett szerződésből eredő kártérítési követelést is. Márpedig egyrészt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az E. B. e követelés engedményeseként ugyanahhoz a bírósághoz fordult, mint amelyhez az E. S. A. e kikötés alapján fordulhatott volna, ha ezen utóbbi társaság nem engedményezte volna rá az említett követelést, tehát nem tűnik úgy, hogy a K. P. ezen engedményezés miatt kedvezőtlenebb helyzetbe került volna. Másrészt a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy ezen eredeti felek megállapodtak volna abban, hogy a szóban forgó alvállalkozói szerződésből eredő követelések engedményezése esetén az engedményes nem hivatkozhat velük szemben az említett kikötésre. Következésképpen – a

kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat sérelme nélkül – úgy tűnik, hogy az E. B. az alapeljárás keretében megalapozottan hivatkozik ugyanezen kikötésre a K. P.-vel szemben annak érdekében, hogy elérje a szóban forgó kártérítési követelés behajtását.

56 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely harmadik személy egy joghatósági kikötést tartalmazó szerződés teljesítésének elmulasztásából eredő kártérítési követelés engedményeseként e kikötésre az eredeti szerződő féllel, mint az e követelés engedményezése által érintett adóssal szemben, az említett követelés behajtása iránti keresettel összefüggésben és ezen adós hozzájárulása nélkül, olyan helyzetben, amikor az e szerződésre alkalmazandó, a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett nemzeti jog szerint a követelés engedményezése nemcsak a követeléshez való jognak az engedményes vagyonába való átszállásával, hanem az említett követeléshez kapcsolódó jogoknak az átszállásával is jár, ideértve az említett szerződésben szereplő, joghatóságot kikötő megállapodás alkalmazására való hivatkozás jogát is, ugyanazokkal a feltételekkel hivatkozhat, mint amelyek mellett arra a szerződés másik eredeti fele hivatkozhatott volna ezen utóbbival szemben, kivéve ha a szerződés eredeti felei kifejezetten megállapodtak abban, hogy az ugyanezen szerződésből származó valamely követelés harmadik személyre való engedményezése esetén e kikötésre velük szemben nem lehet hivatkozni.

A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 25. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

valamely harmadik személy egy joghatósági kikötést tartalmazó szerződés teljesítésének elmulasztásából eredő kártérítési követelés engedményeseként e kikötésre az eredeti szerződő féllel, mint az e követelés engedményezése által érintett adóssal szemben, az említett követelés behajtása iránti keresettel összefüggésben és ezen adós hozzájárulása nélkül, olyan helyzetben, amikor az e szerződésre alkalmazandó, a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett nemzeti jog szerint a követelés engedményezése nemcsak a követeléshez való jognak az engedményes vagyonába való átszállásával, hanem az említett követeléshez kapcsolódó jogoknak az átszállásával is jár, ideértve az említett szerződésben szereplő, joghatóságot kikötő megállapodás alkalmazására való hivatkozás jogát is, ugyanazokkal a feltételekkel hivatkozhat, mint amelyek mellett arra a szerződés másik eredeti fele hivatkozhatott volna ezen utóbbival szemben, kivéve ha a szerződés eredeti felei kifejezetten megállapodtak abban, hogy az ugyanezen szerződésből származó valamely követelés harmadik személyre való engedményezése esetén e kikötésre velük szemben nem lehet hivatkozni.

Aláírások